

ANTTI SALMINEN

Kukoistus ja luopuminen

Myönnän rinnastuksen manikealaisuuden, mutta Pekka Himasen vastailmestynyttä *Kukoistuksen käsikirjoitusta* on välttämätöntä verrata syksyllä ilmestyneeseen Pauli Pylkön *Luopumisen dialektiikkaan*. Vastauksissaan nykyisyydelle teokset ovat niin vastakkaiset, että ne alkavat täydentää toisiaan.

Valtiolle tilaustyönä tekemässään raportissa Himasen tavoitteena on tuoda ”arvonannon etiikka” reaali politiikan ja talouden keskeisimmäksi periaatteeksi. Pylkölle universaali maailmankansalaisen etiikka on alun pitäen erottamaton teknis-taloudellisesta järjestä ja niin muodoin kaiken pahan juuri: ”Toivo paremmasta maailmasta, jonka ihminen etiikan avulla itselleen tulevaisuudessa rakentaa, on pahasta.”

Himanan etsii omien sanojensa mukaan kolmatta tietä uusliberalismin ja uusvasemmiston väliltä. Pylkkö-

läisen nurjailijan näkökulmasta eettisessä ja viherpestyssä kapitalismissa ei ole kyse keskitiestä vaan äärimmäisestä laita puolesta, länsimaisen tekniikan, talouden ja etiikan epäpyhästä ja johdonmukaisesta liitosta. Himasen käsikirja on lähes puhdaspiirteinen ilmaus Pylkön kamoamasta ajanhengestä, joka johtaa edellisen sanoin ”luovaan globaalisuuteen”, jälkimmäisen mukaan alueellisten kulttuurien ja kaiken eloisuuden tuhoon.

Himas-Suomen kurjuuttajana ja kukoistuksen esteenä on ”tragedia-ajattelu”, joka summautuu raportissa sanoihin: ”Syksyllä puista tippuvat lehdet, kohta Nokiaa ei enää ole, ja ei tässä itselläkään ole enää kovin pitkä aika kuolemaan.” Luonnon kiertoon herääminen, korporatiivisen olemisen hylkääminen ja kuolevaisen kohtalon myöntäminen ovat kovin pylkköläisiä lähtökohtia.

Teosten ratkeamaton jännite ulottuu toki kielen tasolle. Siinä missä Pylkkö etsii kirjassaan suomen kielen

kääntymättömiä varjoja, alkuristiriitaista kokemusrakennetta ja kuuntelee sanoja, Himanen latelee maailmankansalaisen peruskäsitteet (*dignified life, management, flow*) ja motot (*We should tax what is bad for us and reward what is good for us*) sujuvasti englanniksi.

Niin ikään ristiveto on myös ajallinen: Himasen Suomi alkaa siitä, mihin Pyllkön suomalaisuus, tarkemmin sanoen ”suomisuus”, viimeistään päättyy: fennomaniaan, Gallénin ja kumppanien vuoden 1894 julistukseen, jota Himanen raportissaan siteeraa:

”Pikku Suomessa on nyt ruvettava luomaan uutta renessanssia, so. uutta voimaa, elämää ja maailmaa. Se on nyt tarpeen tämän kurjan, heikon, alakulaisen dekadenssin vallassa ja ajassa. [...] Vaikka keskiyössä seisomme, tai ehkä juuri sen vuoksi, emme voi olla vaistoamatta tulevan aamurastuksen oireita.”¹

Sarastuksen ajankohdasta ja väristä voidaan kiistellä, mutta tämä keskiyön kuva on yhteinen Himaselle ja Pyllkölle. Himanen on raportin muuhun sisältöön nähden

yllättävän kriisitietoinen, siitakin huolimatta, että hän ei kysy kriisiytymisen syitä, jotka Pyllkölle piirtyvät kirkkaina ja mustina.

Ministerit Vanhanen ja Katainen ottivat Himasen raportin maaliskuun alussa ilolla vastaan. *Luopumisen dialektiikka* heidän kannattaisi lukea *Kukoistuksen käsi-kirjoituksen* vastinparina. Näillä eväin tuo kovasti etsitty Suomen kolmas tie ei kenties kulkisikaan uusliberalismin ja uusvasemmiston haarukasta, vaan luikertelisi Himasen pikatien ja Pyllkön kinttupolun välistä. Mikä mahdollon ajatus.

(aiempi versio *Filosofia.fi* verkkolokissa:
<http://filosofia.fi/node/5130>)

Viite

- 1 Lainaus oli mottona myös Himasen keväällä Aalto-yliopiston Kauppakorkeakoulussa pitämälle *Executive Seminarin* ”spesiaalikokonaisuudelle”, jossa tuorein analyysi maailman kehitystrendeistä yhdistyy luovaan johtamisen innovointiin ja filosofiisiin peruskysymyksiin.